

Dobrodružný príbeh pamätnej tabule Katolíckeho kultúrneho domu v Trenčíne z roku 1939

Donedávna boli pre mňa zprávy o tejto pamätnej tabuli ako rozprávka o dobrej víle: kde – tu sa o nej objavili zprávy, ale tabule nebolo. Pred týždňom som ju však už konečne držal v ruke – a, pravdaže, aj odfotografoval.

Prvý raz som o tabuli počul azda od pána Ing. arch. Št. Androviča okolo r. 1987, ale bez podrobností.

Okolo r. 2000 spomínal trenčiansky filatelista, npráp. v. v. pán Jozef Korený, že pri príležitosti filatelickej výstavy vo vtedajšom Dome armády (=skonfiškovaný Katolícky kultúrny dom z r. 1939; ďalej používam skratku KKD), keď budova bola v oprave, počas používania záchodu, keď zdvihol hlavu, na svoje veľké prekvapenie mal pred sebou pamätnú tabuľu, obnaženú spod dovtedajšej vrstvy omietky. Bolo to zrejme druhotné umiestnenie tabule. Na tabuli bolo veľa mien darcov. Pri vtedajšej oprave budovy, po obití omietok a obnažení pamätnej tabule, tabuľu odstránili. Pritom sa polámala. Keďže o ňu nikto nestál, si vzal úlomky k sebe vtedajší správca, ktorý v budove aj býval. Po čase sa o polámanej tabuli dozvedel akýsi „doktor“ z obce mimo Trenčína a za fľašu vína ju získal pre seba – ktovie, kde teraz tabuľa je, a či vôbec .... V týchto spomienkach neboli ani roky, ani mená. Akokoľvek som sa k tejto téme opakovane vracal, môj vzácny rozprávač viac nevedel.

Keď svojmu trenčianskemu dedkovi isté záležitosti vybavoval jeho vnuk z Vrútok u ktoréhosi trenčianskeho doktora, predstavil sa mu – Marian Marsina. Svoje začudovanie pán doktor vysvetlil tým, že má starú pamätnú tabuľu, na ktorej je rovnaké priezvisko. Andrej Marsina z tabule bol brat dedka Mariana Marsinu. Príbeh spred 16 rokov zapadol do pamäte, nič viac.

Na jeseň 2017 pozorujúc prestavbu staršieho trenčianskeho domu som sa na chodníku dal do reči s okoloidúcim. Porovnávali sme výstavbu kedysi a dnes. Môj spoločník sa mi predstavil ako Marian Marsina. Viac mi nebolo treba - hneď som zmenil tému na niekdajšieho trenčianskeho farára, vydavateľa miestnych novín a organizátora výstavby Katolíckeho kultúrneho domu v Trenčíne v r. 1939-1941 Mons. Andreja Marsinu. Nezabudol som spomenúť dávno stratenú pamätnú tabuľu, pretože o Trenčín, a teda aj jeho pamätné tabule, sa dosť zaujímam, a rád by som tabuľu zaznamenal.

S Marianom sme sa ešte letmo stretli „u Václava“, keď sa pripomínalo 80. výročie tamojšieho hostinca. Opakovane ma ubezpečoval, že „neboj, tabuľa bude“, čo som vtedy bral veľmi voľne, pretože som nevedel o príhode u doktora.

Druhého mája 2018 mi pán Marian Marsina zatelefonoval, aby som si prišiel tabuľu pozrieť. Fakt ju mal! Prišiel som, videl som, odfotografoval som:

Foto:
Ing. V. Brabenec,
Trenčín,
2. mája 2018.

Tabule sú dve, z tmavého kameňa a zlatenými nápismi: jedna celá, 55cm x 103cm, so štyrmi otvormi v rohoch, z druhej tabule sú len dva úlomky.

Každá tabuľa je hrubá asi dva centimetre, váži odhadom okolo 30 kg.

Príbeh tabule mi pripomína historiky rádia Jerevan: tabuľa jestvuje, ale sú dve; je rozbitá, ale len jedna; rozbitá tabuľa sa zachovala, ale len dva úlomky (zvyšok t.č. chýba); doktor je z ktorejśi obce, ale býva v Trenčíne; je stratená, ale už je na svete – to posledné je najdôležitejšie.

Text na jednej tabuli:

V mene Božom a v r. 1939, keď ožil Slovenský štát, prezidentom bol Dr. Jozef Tiso, županom Dr. Vojtech Kállay, starostom Dr. Ján Zaťko, dekanom farárom trenčianskym Msgr. Andrej Marsina, sa staval z obetí Trenčanov tento Kultúrny dom k sláve Božej a povzneseniu Trenčína! Podľa projektov stav. D. Filippa a A. Marákyho stavbu previedla fa. Barytus a Kopecký za pričinenia E. Tesára a Š. Markoviča

Z dvoch zachovaných úlomkov druhej tabule čítame text:

(vyšší riadok chýba) (Trenčianska mestská) **sporiteľňa**, (rodin?)**a Prístupná**, (R)**udolf Schaner st., Rudolf Schaner ml., Dr. Gerhard Šebák, Štefan Spiller, tov. Tiberghien, župa Trenčianska, mesto Trenčín, okres Trenčín,** (tov)**arišský spol., (??)ek**

Úlomky sú jasne z pravej časti polámanej tabule a zdá sa, že text na nej bol v dvoch stĺpcoch.

Pán Marian Marsina na základe príbuzenstva s trenčianskym dekanom a farárom Mons. Andrejom Marsinom by chcel, aby sa tabuľa vrátila na svoje pôvodné miesto. Pochopiteľne tam morálne aj historicky patrí, preto ho v tom treba len podporiť – v dnešných časoch slobody demokracie tomu už nemá čo prekážať, ako sa to stalo po vojne. Vtedy totiž, po prechode fontu na jar 1945, poschodie budovy Katolíckeho kultúrneho domu pre seba zabrala Komunistická strana Slovenska (až kým sa presťahovala do Baarovho domu na opačnej strane ulice) i keď farskému úradu platila nájomné; potom celú budovu zabral štát a zriadil v nej „Dom armády“, kde prevádzkovali kino „Hviezda“ a reštauráciu.

Je zrejmé, že na jar 1945, keď sa do budovy nasťahovala Komunistická strana Slovenska a práve sa dostala k moci, iste nestrpela pamätnú tabuľu (bol to vlastne pár tabúľ, iste vedľa seba pôvodne umiestnených) späť s predošlým režimom – vtedy muselo dôjsť k jej odstráneniu. Pripomeňme, že na Okresnom výbore Komunistickej strany Slovenska v Trenčíne od júna 1949 do októbra 1951 (teda vyše dva a štvrt' roka) bol (vedúcim) tajomníkom Alexander Dubček (pozrieť samostatný článok na tejto internetovej stránke).

V podrobnostiach nie je jasné, ako to bolo: ani kde bolo pôvodné umiestnenie, ani či tabuľu zamurovali v pôvodnom umiestnení (na nosnom múre?), v ktorom sa stavebnými úpravami (nové priečky?) azda dostala do záchoda, alebo či ju z pôvodného umiestnenia dali na nenápadnejšie miesto a zamurovali, alebo či azda jedna tabuľa zostala celá lebo neprekážala, len ju zaomietli, a druhá možno prekážala prestavbe a preto je rozbitá? Už sa ani nie je koho spýtať...

Prítomným časom však príbeh tabule iste nekončí. Možno sa ešte príležitostne dozvieme dačo z jej minulosti a tiež uvidíme, aký bude jej ďalší osud v dnešnej demkratickej a slobodnej dobe.

Autor: Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín, 8. mája 2018.